

Nærings- og fiskeridepartementet

Trondheim den 05.02.20

Behov for et møte med NFD ved statsråd Sandberg for å sikre effektiv og hensiktsmessig overvåking og uttak av rømt fisk i elv.

Bakgrunnen for henvendelsen

Elvene Rundt Trondheimsfjorden (ERT), Noregs Grunneigar og Sjølaksefiskarlag (NGSL) og Sjømat Norge har et felles mål om å sikre effektiv og hensiktsmessig overvåking og uttak av rømt fisk i elv. Vi mener at dette ikke er ivare tatt i det pågående arbeidet, og ber derfor om et felles møte med statsråden.

For omkring ett år siden ble Forskrift om Fellesansvar for utfisking mv av rømt oppdrettsfisk fastsatt, og i juni 2015 ble OURO stiftet med basis i denne forskriften. Forskriften har definerte tall og grenseverdier for når innslag av rømt laks er så høyt at tiltak må iverksettes eller vurderes iverksatt. Styret for OURO skal i henhold til forskriftens bestemmelser vurdere og planlegge tiltak når overvåkingen viser at forskriftens grenseverdier overskrides.

Vi viser til vårt felles brev til Fiskeridirektoratet av 24.11.2015, med kopi til NFD, der vi kommer med en rekke innspill omkring den nasjonale overvåkingen av elver som skal danne grunnlaget for tiltak etter forskriften. Med basis i forskriftsbestemmelsene påpeker vi behovet for standardisert og presis overvåking, behovet for skånsomme og operative overvåkingsmetoder, og behovet for en kvalitativt god overvåking og forvaltning. Videre påpeker vi at kilenotovervåking vil være et godt supplement for tidlig varsling av rømt oppdrettsfisk, og trolig kunne erstatte undersøkelser i vassdragene i noen områder så lenge innslaget av rømt fisk i kilenot viser lave innslag.

Disse behovene og forutsetningene er ikke tilfredsstillende dekket i dag. Vi mener videre at rådende tolkninger av forskriften, mangel på forutsigbarhet i forhold til hva som skal omfattes av overvåkingen, samt utilstrekkelige bevilgninger til det nasjonale overvåkingsprogrammet, ligger til hinder for å kunne oppfylle forskriftens krav på en effektiv og hensiktsmessig måte. Vi viser i denne sammenheng også til et arrangement på Værnes i starten av januar i år, der Fiskeridirektoratet påpekte manglende handlingsrom fordi de er bundet av et tildelingsbrev fra NFD.

På denne bakgrunn er det viktig at organisasjonene får et møte med statsråden.

Nærmere om behovet for presiseringer omkring forskriftens bestemmelser

Ansvarlige direktorat har i ulike sammenhenger gitt uttrykk for at forskriften om Fellesansvar for utfisking av rømt oppdrettsfisk må forstås slik at tiltak skal vurderes og iverksettes når samlet oversikt (rapporten) over resultat fra den nasjonale overvåkingen foreligger og kan vurderes. Dette betyr i praksis at tiltak først kan planlegges og iverksettes året etter at overvåkingen har indikert for høyt innslag av rømt fisk i ei elv. Ser en på tidligere resultater av den nasjonale overvåkingen framgår det klart at innslagene varierer mye fra år til år, og at en noen år kan ha økte innslag av rømt fisk som resultat av konkrete rømmingshendelser. Tiltak i elv året etter at for høyt innslag av rømt fisk er påvist, og etter at denne fisken eventuelt har hatt mulighet for å formere seg i elva, framstår derfor både som svært ineffektivt og uhensiktsmessig. Vi kan heller ikke se at dette er i tråd med ordlyden i forskriftens § 2, og slett ikke med intensjonen bak forskriften.

Også rent ressursmessig vil agering året etter at rømt fisk er påvist i for høye mengder i ei elv være svært ineffektivt og uhensiktsmessig. Som påpekt i brevet av 24.11.2015 (se vedlegg), viser erfaringer at gytefisketellinger kan gjennomføres i de aller fleste aktuelle vassdrag. Gytefisketellinger kan gi oversikter både over innslag av rømt fisk, antall gytefisk og andre viktige opplysninger om forholdene i elva, og i tillegg gi en unik mulighet for å ta ut rømt fisk umiddelbart. Dette betyr at styret for OURO i praksis må ha mulighet til å agere på kort varsel, eller til å gi tilsagn til utfisking på forhånd i aktuelle elver og under gitte forutsetninger. Vi kan uansett ikke forstå hvorfor man ikke skal kunne ta ut individene av rømt fisk som observeres når man likevel har anledning til det. Samlet vil en slik praksis både kunne sikre rask utfisking ved behov, redusere muligheten for at oppdrettsfisk får gyte, og bidra til å gi en mer effektiv og forutsigbar utnyttelse av dykkere og tilgjengelige ressurser for utfisking.

Nærmere om behovet for tilstrekkelige bevilgninger til den nasjonale overvåkingen

Slik vi har oppfattet det, har bevilgningene til den nasjonale overvåkingen så langt også vært brukt til å sammenstille resultater og utarbeide samlerapport fra allerede pågående overvåkingsprosjekt i ulike elver. Dette gjelder overvåkingsprosjekt igangsatt av ulike miljø og med ulike finansieringskilder. Med en slik innretning på overvåkingsprogrammet vil det i stor grad kunne bli slik at det er de ulike elveeiere og / eller forskningsmiljø sin evne til å få finansiert aktuelle overvåkingsprosjekt som til enhver tid avgjør hvilke elver som skal være en del av det nasjonale overvåkingsprogrammet.

På denne bakgrunn ønsker vi å be departementet gjennom tildelingsbrevet eller på annen egnet måte, sørge for å få avklart på forhånd kriterier for hvilke elver som skal være en del av overvåkingen i en gitt tidsperiode, og å sikre at det samlet sett finnes en grunnfinansiering for en faglig sett god overvåking i disse prioriterte elvene. Slik kan en sikre både en forutsigbarhet og en viss styring av hvilke elver en ønsker å prioritere overvåkingen i. Gjennom å basere overvåkingen på standardisert metodikk og standardisert rapportering, forventer vi dessuten både å oppnå en kvalitetssikring og en effektivisering, slik at en størst mulig andel av ressursene i overvåkingsprogrammet kan bli brukt til overvåking og mindre til rapportering.

I tillegg ber vi departementet om å legge til rette for at det også kan sikres forutsigbar finansiering av kilenotovervåking på noen aktuelle steder langs kysten. En slik overvåking vil både kunne bidra til å si noe om innsig, gi tidlig varsling om innslag av rømt fisk og trolig kunne redusere behovet for overvåking i elv i noen områder der resultatene viser lave innslag.

Vi ber på denne bakgrunn om et snarlig møte, og ser fram til å høre fra dere.

Med vennlig hilsen

Arne Jørrestol (sign.)
Leder Norges grunneier-
og sjølaksefiskerlag.

Torstein Rognes (sign.)
Elvene rundt
Trondheimsfjorden

Rune Krogdahl (sign.)
Elvene rundt
Trondheimsfjorden

Henrik Stenwig
Dir miljø og helse
Sjømat Norge

Vedlegg:

Brev til Fiskeridirektoratet av 24.11.2015 med kopi til NFD